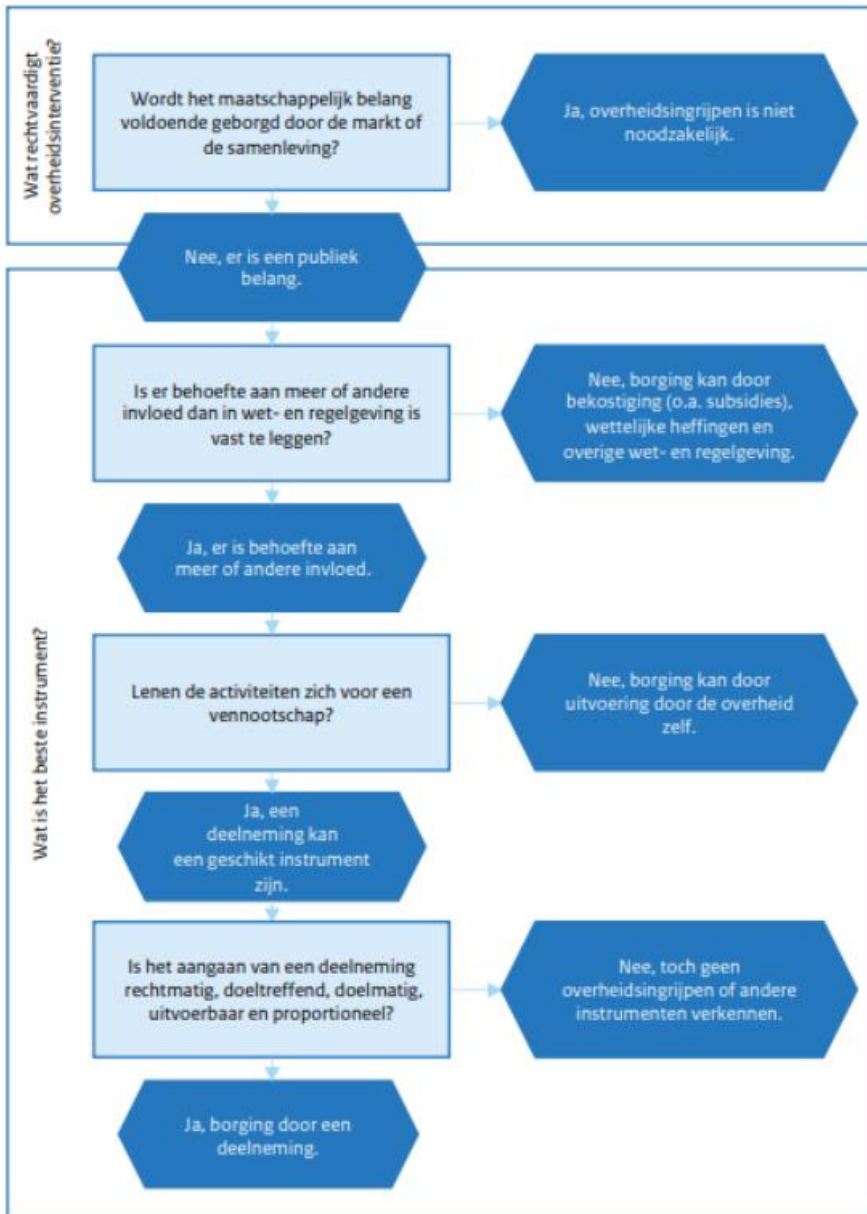

Voorlopig Afwegingskader Aangaan nieuwe deelneming – Kernenergie (nieuwbouw)

Februari 2025

Om als overheid in een nieuwe deelneming te stappen moeten er eerst een aantal vragen met ja worden beantwoord.

Vraag (1) Wat rechtvaardigt overheidsinterventie? Wordt het maatschappelijk belang voldoende geborgd door de markt of de samenleving?

In de brief beroept de minister zich op het Rli-advies “Splijststof? Besluiten over kernenergie vanuit waarden” en het eindrapport Nationaal Plan Energiesysteem (NPE). Uit die twee rapporten zou het

publieke belang van de toepassing van kernenergie blijken. Dat lijkt ons een flinterdunne conclusie. Uit scenariostudies van TNO evenals van de samenwerkende Netbeheerders blijken meerdere energiescenario's zonder kernenergie te kunnen functioneren. Er is dus geen noodzaak voor de toepassing van (nieuwe) kernenergie. Dat maakt het publiek belang, de rechtvaardiging wankel.

De markt kan het probleem voor de regering niet oplossen. Investeerders zijn gepolst, maar er bleek geen interesse te zijn. Letterlijk schrijft de minister: " De centrale vraag hierbij is of private bedrijven geïnteresseerd zijn risicodragend te investeren in het nieuwbouwproject voor kernenergie. Het resultaat was dat er uiteindelijk geen interesse van private bedrijven blijkt te zijn."

Als hoofdreden wordt aangevoerd dat bedrijven gaan voor sneller rendement. Ze willen niet wachten tot 2035, als de eerste stroom verkocht gaat worden. Daarnaast rekenen bedrijven op de overheid en zullen alleen al daarom niet instappen. Dus juist omdat de regering zo graag wil en zich bereid heeft getoond risico's af te willen dekken, gaan financiers op de achterbank zitten wachten. Het geeft ze een gouden positie, ze stappen alleen in als er geen enkel risico meer is.

Vraag (2) Is er behoefte aan meer of andere invloed dan in wet- en regelgeving is vast te leggen?

Subsidies, zoals bij een Contract for Difference vormen een te laag lokmiddel. Dat heeft het Engelse voorbeeld in Sizewell, maar ook een eigen marktconsultatie laten zien. Er zal op een andere manier moeten worden gewerkt om partners over de streep te trekken. De Staat kan het namelijk niet alleen, er zal meer steun van buitenaf nodig zijn. Daarvoor wordt een Government support package (GSP) ontwikkeld.

Vraag (3) Lenen de activiteiten zich voor een vennootschap?

Een vennootschap ligt het meest voor de hand, waar de staat dan een belang in krijgt. Dat is ook het geval bij EPZ, de exploitant van de kerncentrale in Borssele waar overheden voor een groot deel eigenaar zijn van het bedrijf. De precieze invulling van de deelneming wordt nog niet gegeven. Die komt later dit jaar als het GSP gereed is.

Vraag (4) Is het aangaan van een deelneming rechtmatig, doeltreffend, doelmatig, uitvoerbaar en proportioneel?

Op alle vragen antwoordt de minister met een ja. Daar is wel een en ander op af te dingen. Geen enkele financier wil erin stappen. Want het levert te weinig korte-termijn rendement op, geeft een te groot risico en waarom zou je instappen als je net zo goed kunt wachten totdat de overheid bereid is de risico's op zich te nemen?